

Απαντήσεις διαγωνίσματος έκθεσης Β' λυκείου (6/10/2013)

A.

Στο κείμενο αυτό ο αρθρογράφος κάνει λόγο για τους εντατικούς ρυθμούς της σύγχρονης ζωής, που, σε συνδυασμό με την έλλειψη ελεύθερου χρόνου, που προκαλούν διάφορες καταστάσεις της καθημερινότητας, έχουν μετατρέψει τον άνθρωπο σε μηχανή παραγωγής, κάνοντας τον να χάνει το πραγματικό νόημα της ζωής. Διερωτώμενος πώς συνέβη αυτό, ο αρθρογράφος τονίζει στη συνέχεια πως η κατάσταση αυτή αποτελεί σοβαρό κοινωνικό πρόβλημα με σοβαρές επιπτώσεις στην υγεία του ανθρώπου, στον τρόπο διατροφής του, στο περιβάλλον. Γι' αυτό διαπιστώνει τελικά πως αίτημα των καιρών μας πρέπει να είναι η μείωση των ρυθμών αυτών για την αλλαγή και τη βελτίωση της ζωής μας.

B1.

Είναι γενικά αποδεκτό ότι η έλλειψη ελεύθερου χρόνου του σύγχρονου ανθρώπου αποτελεί πλέον κοινωνικό πρόβλημα. Αυτό συμβαίνει καθώς ο εργαζόμενος της σύγχρονης εποχής πολύ συχνά αφιερώνει μεγάλο μέρος του χρόνου του στη διεκπεραίωση επαγγελματικών υποθέσεων ή εκκρεμοτήτων. Η κατάσταση αυτή, όπως είναι επόμενο, έχει αρνητικό αντίκτυπο και στην προσωπική του ζωή, όπου, εργαζόμενος υπό τις συνθήκες που περιγράφηκαν, δεν έχει χρόνο για τους οικείους του, την οικογένεια, τους φίλους. Κι ο όποιος χρόνος τούς αφιερώνει είναι βεβαρυσμένος από την πίεση που ο ίδιος καθημερινά υφίσταται. Είναι επομένως βαρύθυμος στη συναναστροφή με τους άλλους, εκτονώνει συχνά στις διαπροσωπικές του σχέσεις την ένταση και το άγχος του, αδυνατεί να δείξει υπομονή και κατανόηση στις ανάγκες και τις προσδοκίες των άλλων και αγανακτεί μαζί τους ή αδιαφορεί γι' αυτούς, με συνέπεια να απομακρύνεται και να αποξενώνεται τελικά απ' όλους.

B2.

Ενδεικτικοί τίτλοι για το κείμενο:

«Μήπως ήρθε η ώρα να επιστρέψουμε στην εποχή της ... βραδύτητας;» (τίτλος με σχόλιο)

«Οι εντατικοί ρυθμοί της σύγχρονης ζωής» (τίτλος χωρίς σχόλιο).

B3.

Σημεία του κειμένου όπου η γλώσσα χρησιμοποιείται με την ποιητική της λειτουργία είναι τα εξής:

- Κουρδισμένα στρατιωτάκια της παραγωγικότητας... φιγούρες.
- ο χρόνος αμείλικτα ξοδεύεται στο αυτοκίνητο.
- Το αστείο είναι ότι η γοητεία της ταχύτητας... αδυσώπητη μάχη με το χρόνο.
- Σαν να περνάς με 200 χιλιόμετρα... σαν καρτούν.
- Πού χάθηκε η εμπειρία ...και σε συζήτηση;
- Πώς καταντήσαμε αιχμάλωτοι του ιλίγγου της ταχύτητας;
- Φαστφουντάδικα ταΐζουν μια πόλη που τρέχει «πανικόβλητη».

B4.

Η δομή της παραγράφου έχει ως εξής:

Θεματική περίοδος : « Ο αγώνας...πιο διαρκής»

Λεπτομέρειες : « Αλλά η σημερινή...υποβάθμιση της ζωής».

Κατακλείδα : Δεν υπάρχει.

Ο τρόπος ανάπτυξης της παραγράφου είναι : αίτιο-αποτέλεσμα . Αρχικά διαπιστώνεται η απουσία ελεύθερου χρόνου του σύγχρονου ανθρώπου και στη συνέχεια αναφέρονται τα αποτελέσματα αυτού.

B5. α)

ένταση: φόρτισης, ταραχής, εκνευρισμού

αμείλικτα: ανελέητα, άσπλαχνα

αδυσώπητη: ανελέητη, αμείλικτη, σκληρή

αρχέγονος: πρωτογενής, προαιώνιος

υποβάθμιση: υποβιβασμός, υποτίμηση

β) ταχύτητας : βραδύτητας, καθυστέρησης

γοητεία : απωθητικότητα

αιχμάλωτοι : απελευθερωμένοι

ολόκληρος : ανολοκλήρωτος, μισός

πολιτισμού : βαρβαρότητα, αγριότητα

Γ.

Τίτλος : «Οι έντονοι ρυθμοί ζωής της σύγχρονης εποχής»

Αίτια της απουσίας ελεύθερου χρόνου στη σύγχρονη εποχή

- ο **βιομηχανοποιημένος τρόπος ζωής** που χαρακτηρίζει τη σύγχρονη τεχνοκρατική κοινωνία και οδηγεί σε εντατικοποίηση της εργασίας και της παραγωγής.
- η **ραγδαία ανάπτυξη της επιστήμης και της τεχνολογίας** που έχει οδηγήσει στην υπερειδίκευση και στην πληροφοριακή επανάσταση. Η υπερειδίκευση επιβάλλει ταχείς ρυθμούς στην επιτέλεση διαφόρων εργασιών, ενώ η δυναμική εισβολή των Η/Υ σε όλους σχεδόν τους τομείς της ζωής, σε συνδυασμό με τον καταγισμό πληροφοριών που δεχόμαστε καθημερινά, μας υποχρεώνουν να τρέχουμε αδιάκοπα προκειμένου να αφομοιώσουμε όσο γίνεται περισσότερες πληροφορίες για να βρισκόμαστε μέσα στο πνεύμα της εποχής μας.
- ο τεράστιος **ανταγωνισμός και οι αυξημένες απαιτήσεις στο χώρο εργασίας**, που υποχρεώνουν τους εργαζόμενους σε εντατικοποίηση και συρρίκνωση του ελεύθερου χρόνου τους.
- ο **υπερκαταναλωτισμός** της σύγχρονης εποχής, που οδηγεί τον άνθρωπο σ' ένα αδιάκοπο κυνήγι χρήματος και υλικών αγαθών, προκειμένου να καλύψει ανάγκες που διαρκώς αυξάνονται.
- η **αστικοποίηση** και οι **ασφυκτικά αγχώδεις συνθήκες ζωής** στις σύγχρονες μεγαλουπόλεις, συνθήκες που συνίστανται στην υπερβολική συγκέντρωση πληθυσμού σε περιορισμένο χώρο, στα σοβαρά κυκλοφοριακά προβλήματα, στην απομάκρυνση από τη φύση και την ηρεμία κ.λπ.
- η **αρνητική επίδραση των φορέων κοινωνικοποίησης**:
  - τα ΜΜΕ μέσω των καταγιστικών μηνυμάτων τους παρασύρουν τον άνθρωπο σ' έναν εξαιρετικά ταχύρρυθμο τρόπο ζωής.
  - οι γονείς, παρασυρμένοι στο αδιάκοπο κυνήγι του χρήματος και της όποιας επαγγελματικής «επιτυχίας», αποτελούν αρνητικό πρότυπο για τα παιδιά τους.
  - το σχολείο επιβάλλει στους μαθητές ένα υπερεντατικό πρόγραμμα σπουδών, με στόχο την εισαγωγή τους στα πανεπιστημιακά ιδρύματα και στη συνέχεια την όποια επαγγελματική και κοινωνική τους καταξίωση.
- **οι πολλαπλοί και αλληλοσυγκρουόμενοι ρόλοι** που καλείται να επιτελέσει ο άνθρωπος, λόγω των κοινωνικών, επαγγελματικών, οικονομικών κ.λπ. συνθηκών της σύγχρονης ζωής (π.χ. μια γυναίκα, ενώ σε παλαιότερες εποχές ασχολούνταν αποκλειστικά με τα οικιακά και την ανατροφή των παιδιών, σήμερα, εκτός από αυτά, χρειάζεται να αντεπεξέρχεται με επιτυχία στον «εξωοικιακό» επαγγελματικό χώρο). Έτσι οι άνθρωποι οδηγούνται σε πολύ έντονους ρυθμούς ζωής με διαρκές άγχος.

Μορφές δημιουργικής-ορθής αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου (γνήσιας ψυχαγωγίας:)

1. **Η ανάγνωση βιβλίων εξοπαγγελματικού ενδιαφέροντος**
  - ικανοποιεί την έμφυτη τάση για μάθηση,
  - διευρύνει τους γνωστικούς ορίζοντες και τα πνευματικά ενδιαφέροντα,
2. **Η ενασχόληση με τον αθλητισμό**
  - ασκεί το σώμα και συντελεί στη σωματική ευεξία,
  - εκτονώνει θετικά το περίσσιο φορτίο ενέργειας,
  - καλλιεργεί την άμιλλα μέσω των ομαδικών αθλημάτων.
3. **Το ποιοτικό καλλιτεχνικό θέαμα ή ακρόαμα (θέατρο, μουσική, επισκέψεις σε μουσεία, πινακοθήκες κλπ.)**
  - αναπτύσσει καλλιτεχνικά ενδιαφέροντα,
  - εκλεπτύνει τον ψυχικό κόσμο και εξευγενίζει τα συναισθήματα,
  - αναβαθμίζει την αισθητική.
4. **Η επικοινωνία με φιλικά πρόσωπα**
  - καλλιεργεί την κοινωνικότητα και αναπτύσσει τις κοινωνικές αρετές,
  - ευνοεί τη γόνιμη ανταλλαγή απόψεων, το διάλογο,
  - παρέχει συναισθηματική κάλυψη.
5. **Η συμμετοχή σε πολιτιστικές δραστηριότητες και εκδηλώσεις**
  - συμβάλλει στην επικοινωνία των ανθρώπων, ισχυροποιεί τους συνεκτικούς τους δεσμούς,
  - ευνοεί την επαφή με το περιεχόμενο της παράδοσης.
6. **Τα ταξίδια**
  - εμπλουτίζουν τις παραστάσεις και τις εμπειρίες,
  - φέρνουν σε επαφή με άλλους λαούς και πολιτισμούς,
  - αναπτύσσουν πνεύμα οικουμενικής συνείδησης.
7. **Η επαφή με τη φύση**
  - αναζωογονεί το πνεύμα,
  - απαλλάσσει από το άγχος της καθημερινότητας, την πλήξη και την μονοτονία,
  - παρέχει τη δυνατότητα ενδοσκόπησης -περισυλλογής και αποτελεί πηγή έμπνευσης και στοχασμού.
8. **Ο ερασιτεχνισμός**
  - αναδεικνύει τις ιδιαίτερες κλίσεις και την ατομική έκφραση,
  - προωθεί την αυτενέργεια και την διάθεση πρωτοβουλίας, απαλλάσσει από την παθητικότητα, την ανία της καθημερινότητας.